

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*
DEVELOPMENT OF TEACHER COMPETENCY ENHANCING PROGRAM ON LEARNING
ORGANIZATION IN ACTIVE LEARNING FOR EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 23

วิทยา สมพมิตร¹, ธรินธร นามวรรณ²

Wittaya Sompamit¹, Tharinthorn Namwan²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : Baitoeyza.4125@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามและแนวทางโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มที่เป็นต้นแบบ(Best Practice) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) เนื้อหาและสาระสำคัญเป็นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 23 ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นศึกษาและวิเคราะห์ 3) ขั้นฝึกหัด/ปฏิบัติ/ทดลอง 4) ขั้นสรุป/เสนอผลการเรียนรู้ 5) ขั้นปรับปรุงการเรียนรู้/นำไปใช้ 6) ขั้นประเมินผล ซึ่งวิธีการพัฒนาสมรรถนะที่นำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรม ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนงาน การนิเทศและกระบวนการพี่เลี้ยง และการวัดและประเมินผลโปรแกรม

คำสำคัญ : 1. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู 2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 3. การเรียนรู้แบบ Active Learning

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the current state and desirable state of leaning organization in active learning for educational institutions under the secondary educational service area office 23, 2) develop teacher competency enhancing program on leaning organization in active learning for educational institutions under the secondary educational service area office 23. The sample used in this research was a group of 327 people consisting of administrators and teachers. The research instrument used in the data collection were 1) questionnaire guidelines of leaning organization in active learning, 2) structured interview for school administrators and teachers from best practice schools. The statistics used to analyze data were percentage, mean, and standard deviation.

The research results were found that; 1. The current state of leaning organization in active learning for educational institutions under the secondary educational service area office 23 in overall was rated at a low level respectively and desirable state of leaning organization in active learning for educational institutions under the secondary educational service area office 23 in overall was rated at a high level respectively. 2. The development of teacher competency enhancing program on leaning organization in active learning for educational institutions under the secondary educational service area office 23 consisted of 5 components as 1) principles, 2) objectives, 3) models and development methods, 4) the content and syllabus which is the development of teacher competency enhancing program on leaning organization in active learning for educational institutions under the secondary educational service area office 23 consisted of 6 units as 1) warm up, 2) the study and analysis, 3) training/

practice/trying out, 4) conclusion and presentation of learning result, 5) learning improvement/apply, 6) evaluation: the methods of development of teacher competency enhancing used in this program were Workshop, Self Learning, Coaching, Supervising, and Mentoring, and assessment and evaluation of the program.

Keywords : 1. Teacher Competency Enhance Program 2. Learning Organization Competency 3. Active Learning

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดเงื่อนไขหลักที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวง ประกอบด้วยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ(School Based Decision Making) การมีส่วนร่วม(Participation) การกระจายอำนาจ(Decentralization) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้(Accountability) มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษามีเป้าหมายให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยทบทวนการกระจายอำนาจและระบบเครือข่ายเพิ่มประสิทธิภาพและความพร้อมของสถานศึกษาในปี 2551 มีจุดเน้นให้ส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการบริหารทั่วไปงบประมาณงานวิชาการและงานบริหารบุคคลไปยังสถานศึกษาและกำหนดมาตรฐานที่แสดงถึงความเข้มแข็งของสถานศึกษาโดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ(Whole School Approach : WSA) บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือผู้บริหารสถานศึกษาเพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (วิจิตร ศรีสอาน, 2542)

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายดังกล่าว ต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดีมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงสามารถสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการในชั้นเรียนได้จัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพการจัดการเรียนรู้เป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผู้สอนที่สอนอย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้และมีทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมายและมีคุณค่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้กระบวนการเรียนรู้ได้จำกัที่จะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้นดังนั้นการ

จัดการเรียนรู้หรือที่เรียกกันว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล(มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553)

การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง(Child Center) และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนคือ ครู สมรรถนะที่ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีคือพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้(Knowledge) ทักษะ(Skill) คุณลักษณะ(Character) ทัศนคติ(Attitude) และแรงจูงใจ(Motivation) ของบุคคลและส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น วิจารย์ พานิช ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะการเรียนรู้(Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูประบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ โดยการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูจึงไม่ใช่ผู้สอนแต่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูทำหน้าที่ในการออกแบบการเรียนรู้ การเรียนแบบลงมือทำ แล้วผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้จากภายในใจและสมองของตนเอง การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (วิจารย์ พานิช, 2555) ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะการออกแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้เหมาะสมกับผู้เรียนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน(O-net) ปีการศึกษา 2554-2557 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม จากผลการทดสอบบ่งชี้ถึงแนวทางทางการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ว่าหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการศึกษา คุณภาพของครูและความพร้อมของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้นต่ำกว่าเกณฑ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23, 2558)

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้น มีความสำคัญอยู่ที่กระบวนการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้ส่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะได้ร่วมทำงาน ได้ฝึกกระบวนการคิด เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งเสริมให้เกิดการคิด การที่ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ที่เป็นกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อได้รับรู้แง่มุมมองต่างๆ เพื่อนำมาเป็นประสบการณ์เพิ่มเติมที่จะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (Siliberrman, 1996) ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยและการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ของครูจะต้องอาศัยความรู้และกระบวนการที่เหมาะสมในการจัดการความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

และการพัฒนาให้ดีที่สุด เต็มตามศักยภาพบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และแสวงหาแนวทางใหม่ในการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการ พัฒนาการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียน เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สามารถนำองค์ความรู้นั้นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ทราบสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 และเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัดการศึกษานำไปเป็นข้อมูล ในการวางแผนและกำหนดนโยบายต่อไป

3.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ได้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 และเพื่อนำไปใช้ พัฒนาครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ในลำดับต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 แล้ว สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 125 คน ครู 1,969 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 80 คน ครู 247 คน โดยใช้ ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 1)ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล 2)ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมทั้งแบบสอบถาม ถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยศึกษาผลการปฏิบัติที่ดี(Best Practice) ของสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 3 โรงเรียนจัดทำร่างโปรแกรมและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ รับรอง และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 1)กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวนรวม 9 คน จากสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 3 แห่ง ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 2)กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบ รับรอง และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1)การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี(Best Practice) ของโรงเรียนต้นแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2)การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' s Rating Scale) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1)ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล 2)การสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบ ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานไปยังโรงเรียนต้นแบบเพื่อนัดหมายวัน เวลาเข้าศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม และนำแบบสัมภาษณ์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ฯ ไปให้ติดต่อยังโรงเรียนต้นแบบเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 3)การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ นัดหมายวัน เวลาเข้าพบและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม แล้วเดินทางไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล 1)การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำการพิจารณาผลการสัมภาษณ์และจัดเรียงให้สะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปผลโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ 2)การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสม

และความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ โดยนำแบบประเมินที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบ ตรวจสอบให้คะแนนการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

การเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน	2.11	0.53	น้อย	3.91	0.67	มาก
2. ชื่นศึกษาและวิเคราะห์	2.13	0.55	น้อย	3.89	0.66	มาก
3. ชื่นฝึกหัด/ปฏิบัติ/ทดลอง	2.16	0.56	น้อย	3.89	0.65	มาก
4. ชื่นสรุป/เสนอผลการเรียนรู้	2.11	0.55	น้อย	3.93	0.65	มาก
5. ชื่นปรับปรุงการเรียนรู้/ การนำไปใช้	2.14	0.53	น้อย	3.91	0.65	มาก
6. ชื่นประเมินผล	2.11	0.57	น้อย	3.90	0.66	มาก
รวม	2.12	0.54	น้อย	3.90	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ชื่นฝึกหัด/ปฏิบัติ/ทดลอง ชื่นปรับปรุงการเรียนรู้/การนำไปใช้ ชื่นศึกษาและวิเคราะห์ ชื่นนำเข้าสู่บทเรียน ชื่นสรุป/เสนอผลการเรียนรู้ ชื่นประเมินผล ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ชื่นสรุป/เสนอผลการเรียนรู้ ชื่นนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นปรับปรุงการเรียนรู้/การนำไปใช้ชั้นศึกษาและวิเคราะห์ ขั้นฝึกหัด/ปฏิบัติ/ทดลอง ขั้นประเมินผลตามลำดับ

5.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 องค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)รูปแบบและวิธีการพัฒนามี 4 ขั้นตอนคือขั้นที่ 1 เตรียมการขั้นที่ 2 พัฒนาขั้นที่ 3 บูรณาการระหว่างปฏิบัติงานขั้นที่ 4 ประเมินผลหลังการพัฒนาและ 4)เนื้อหาและสาระสำคัญเป็นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1)ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2)ชั้นศึกษาและวิเคราะห์ 3)ขั้นฝึกหัด/ปฏิบัติ/ทดลอง 4)ขั้นสรุป/เสนอผลการเรียนรู้ 5)ขั้นปรับปรุงการเรียนรู้/นำไปใช้ 6)ขั้นประเมินผล ซึ่งวิธีการพัฒนาสมรรถนะที่นำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมได้แก่การประชุมปฏิบัติการ(Workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง(Self Learning) การสอนงาน(Coaching) การนิเทศ(Supervising) และกระบวนการพี่เลี้ยง(Mentoring) และการวัดและประเมินผลโปรแกรม

6. อภิปรายผลการวิจัย

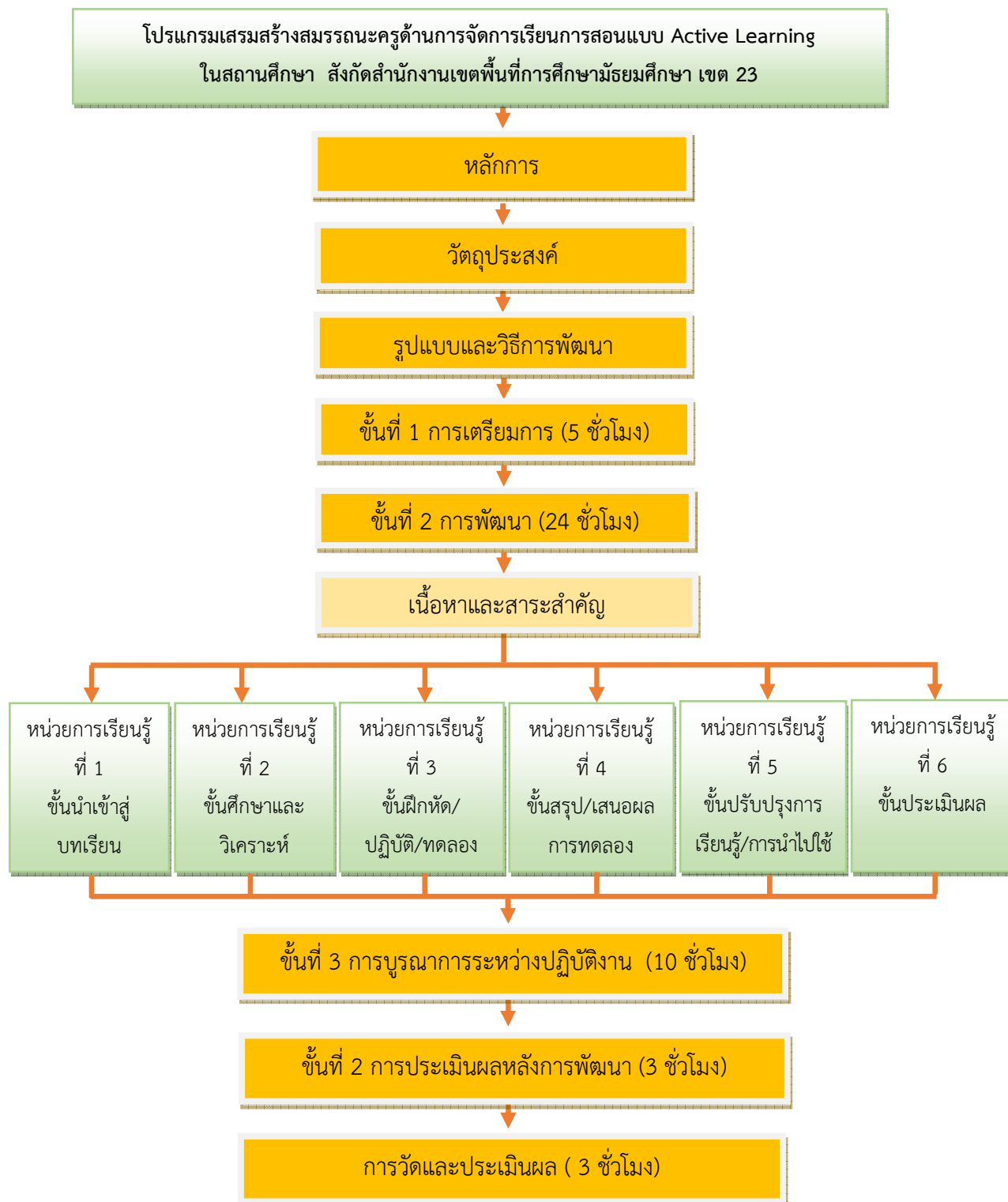
6.1 สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ(Workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง(Self Learning) การสอนงาน(Coaching) การนิเทศ(Supervision) และกระบวนการพี่เลี้ยง(Mentoring) สอดคล้องกับ สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ (2548) สรุปไว้ว่า การพัฒนาสมรรถนะมี 3 วิธีคือ 1)วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2)วิธีการฝึกอบรม และ 3)วิธีการเรียนรู้และการฝึกอบรม สอดคล้องกับแนวคิดของ อารณ ภูวิทย์พันธุ์ (2547) เสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะไว้ได้แก่ 1)การฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงาน(On the Job Training) 2)การสอนงาน(Coaching) 3) การหมุนเวียนงาน(Job Rotation) 4) การทำกิจกรรม(Activity) 5)การเรียนรู้ด้วยตนเอง(Self Learning) 6)การศึกษาดูงานนอกสถานที่(Visiting) 7)การเข้าร่วมสัมมนา(Meeting and Seminar) 8)การศึกษาต่อ(Continues Studying) 9)การฝึกและทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ(Counterpart) 10)การเพิ่มคุณค่าในงาน(Job Enlargement) 11)การเฝ้าติดตาม/สังเกตพฤติกรรม(Job Shadowing) และ 12)การเป็นพี่เลี้ยง(Mentoring) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา มีสุข (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการออกแบบ

โปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู ผลการวิจัยพบว่า 1)ครูส่วนใหญ่มีการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 8 รูปแบบ ดังนี้ 1)การฝึกอบรม 2)การศึกษาเป็นกลุ่ม 3)การให้มีส่วนร่วม 4)รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง 5)รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง 6)การวิจัยปฏิบัติการ 7)การสังเกต 8)การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาพบว่าครูใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุดและใช้รูปแบบการศึกษาต่อน้อยที่สุด

6.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู แบบ Active สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)รูปแบบและวิธีการพัฒนาเนื้อหาและสาระสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1)ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2)ขั้นศึกษาและวิเคราะห์ 3)ขั้นฝึกหัด/ปฏิบัติ/ทดลอง 4)ขั้นสรุป/เสนอผลการเรียนรู้ 5)ขั้นปรับปรุงการเรียนรู้/นำไปใช้ 6)ขั้นประเมินผลซึ่งวิธีการพัฒนาสมรรถนะที่นำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรม ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ(Workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง(Self-learning) การสอนงาน(Coaching) กระบวนการพี่เลี้ยง(Mentoring) และการนิเทศ(Supervising) การดำเนินการพัฒนาผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการพัฒนาไว้ 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ขั้นที่ 2 การพัฒนา และขั้นที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และ 5)การประเมินผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ หรรษา สุขกาล (2543) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาไว้ 3 ส่วน ประกอบด้วย 1)บริบท(Context) 2)เป้าหมาย(Goal) 3)แผนหรือวิธีปฏิบัติ(Plan or Method) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 จะต้องมีความเหมาะสมและมีความพอดีเพื่อให้สามารถเกิดความสำเร็จในการพัฒนาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ พันนึก (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1)โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ความนำ ส่วนที่ 2 รายละเอียดโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 3 เครื่องมือประเมินประสิทธิภาพโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคสนาม และส่วนที่ 4 แนวทางเงื่อนไขตัวชี้ความสำเร็จในการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ 2)โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพเห็นได้จาก (1)กลุ่มทดลองมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก (2)หลังการพัฒนาตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มทดลองมีความรู้และทักษะตามสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการนำความรู้ทักษะใหม่สู่การปฏิบัติและผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่าก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 (3)หลังการพัฒนาตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

7. องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การพัฒนาครูควรเป็นนโยบายของสถานศึกษาที่มีประกาศใช้อย่างชัดเจนและเป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยผู้บริหารกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาร่วมกับครูและออกแบบวิธีการพัฒนาและการติดตามประเมินผลร่วมกัน โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินสมรรถนะครูและพัฒนาสมรรถนะด้านที่มีความจำเป็นเร่งด่วนตามลำดับ

8.2.2 ครูควรมีการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มีการประเมินตนเองและมีการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นประจำ

8.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนรู้และจัดให้มีครูพี่เลี้ยงที่มีความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์คอยสอนงานและแนะนำครูที่ต้องการพัฒนา

8.2.4 ควรใช้แผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) ควบคู่กับโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ครูทราบถึงสมรรถนะของตนเองสามารถวางแผนพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2.5 ควรใช้ผลการประเมินและการพัฒนาสมรรถนะมาบูรณาการในการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของครูและมีผลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นหรือปรับเงินเดือนเพื่อกระตุ้นและจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีในการพัฒนาที่แตกต่างและหลากหลายมากขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและหาวิธีการที่ทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

8.3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลหรือการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านอื่นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

8.3.3 ควรมีการศึกษารูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ในด้านอื่นๆ เพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางในด้านพัฒนาการศึกษาต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

ปริญญญา มีสุข. (2552). ผลการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : เทียนวัฒนาพรินติ้ง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2542). แนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. **วารสารปฏิรูปการศึกษา**. 1(12). 7-9.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (2558). **แผนปฏิบัติการ**. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.
- สุกัญญา รัตมิตร์มโชติ. (2548). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency**. กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- हररा सुकुल. (2543). **การพัฒนารูปแบบโปรแกรมระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ พันนึก. (2554). **การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาศรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อากรณ ภูวพิทักษ์. (2547). **Career Development in Practice**. กรุงเทพมหานคร : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Silberman, Melvin L. (1996). **Active Learning: 101 Strategies to Teach Any Subject**. Boston : Allyn and Bacon.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการวิจัยจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ และคณะกรรมการทุกท่าน รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ คณะผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงผู้บริหารและครูของสถานศึกษาต้นแบบที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่าน ผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนกระทั่งการวิจัยสำเร็จสมบูรณ์